

ТКАЧЕНКОСергій Анатолійович
nukoblikaudit@inbox.ru

УДК

338.242.2:[65.012.122:338.45.01]

НЕТРИВІАЛЬНОСТІ ЕФЕКТИВНОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ ДІАГНОСТИКИ

FEATURES OF EFFECTIVE ECONOMIC DIAGNOSTICS

ПОТИШНЯК

Олена Миколаївна

д.е.н., доцент кафедри,
в.о. ректора Вищого навчального
закладу «Міжнародний
технологічний університет
«Миколаївська політехніка»

д.е.н., доцент, професор кафедри,
Харківський національний технічний
університет сільського
господарства ім. Петра Василенка

У статті визначено, що ефективна економічна діагностика має певне місце та межі не тільки у системі ефективного управління виробництвом, а й у системі інтегрованої економічної діагностики. У той же час вона виступає органічною складовою частиною системи інтегрованої економічної діагностики. Їй притаманні усі істотні загальнотеоретичні характеристики цілісної економічної діагностики. Обґрунтовано, специфіка цілей ефективної економічної діагностики у різних ланках сучасного прогресивного процесу виробництва виключає можливість однозначного вирішення питання про максимальну тривалість часового інтервалу, за який повинна проводитися ефективна діагностика. У кожному конкретному випадку її рішення буде визначатися особливостями керованих виробничо-господарських процесів, їх динамічністю; «ціною» наслідків, які викликаються короткостроковими змінами у виробничо-господарських процесах; продуктивністю керуючої системи, її здатністю до своєчасної обробки такої, яка оперативно виникає інформації. Ефективна економічна діагностика буде дієвою, якщо вона буде здійснюватися по ходу виробничих процесів, тобто у реальному масштабі часу, та після здійснення виробничих процесів, але у гранично допустимих інтервалах часу, за межами яких вже не може бути досягнуто ефективне регулювання об'єктів управління (контролю). Доведено: основна вимога до ефективної діагностики – забезпечення своєчасної реакції керуючої системи на відхилення керованих процесів від заданих параметрів. Пропуск моменту часу, протягом якого діють причини, які породили відхилення виробничо-господарських процесів, може зробити марними результати ефективної діагностики, так як у змінній господарській ситуації інші причинно-наслідкові зв'язки припускають й інші керуючі дії.

* * *

В статье определено, что эффективная экономическая диагностика имеет определенное место и границы не только в системе эффективного управления производством, а и в системе интегрированной экономической диагностики. В то же время она выступает органической составной частью системы интегрированной экономической диагностики. Ей присущи все существенные общетеоретические характеристики целостной экономической диагностики. Обосновано, специфика целей эффективной экономической диагностики в различных звеньях современного прогрессивного процесса производства исключает возможность однозначного решения вопроса о максимальной продолжительности временного интервала, за который должна проводиться эффективная диагностика. В каждом конкретном случае её решение будет определяться особенностями управляемых производственно-хозяйственных процессов, их динамичностью; «ценой» последствий, вызываемых краткосрочными изменениями в производственно-хозяйственных процессах; производительностью управляющей системы, её способностью к своевременной обработке такой, которая оперативно возникает информации. Эффективная экономическая диагностика будет действенной, если она будет осуществляться по ходу производственных процессов, то есть в реальном масштабе времени, и после осуществления производственных процессов, но в предельно допустимых интервалах времени, за пределами которых уже не может быть достигнуто эффективное регулирование объектов управления. Доказано: основное требование к эффективной диагностике – обеспечение своевременной реакции управляющей системы на отклонение управляемых процессов от заданных параметров. Пропуск момента времени, в течение которого действуют причины, которые породили отклонения производственно-хозяйственных процессов, может сделать бесполезными результаты эффективной диагностики, так как в изменённой хозяйственной ситуации другие причинно-следственные связи предполагают совсем другие управляющие действия.

* * *

The article states that effective economic diagnostics has a definite place and limits not only in the system of effective production management, but also in the system of integrated economic diagnostics. At the same time, it acts as an integral part of the system of integrated economic diagnostics. It is characterized by all the essential general theoretical characteristics of integrated economic

diagnostics. It is substantiated that the specifics of the objectives of effective economic diagnostics in various parts of the modern progressive production process preclude the possibility of unambiguous resolution of the question of the maximum duration of the time interval for which effective diagnostics should be conducted. In each case, its solution will be determined by the features of managed production and economic processes, their dynamism; "price" of the consequences caused by short-term changes in production and economic processes; the productivity of the control system, its ability to timely processing such that promptly emerges information. Effective economic diagnostics will be effective if it is carried out in the course of production processes, that is, in real time, and after the implementation of production processes, but at the maximum allowable intervals of time beyond which the effective control of the objects of control can no longer be achieved. It is proved that the main requirement for effective diagnostics is to ensure a timely response of the control system to the rejection of controlled processes from the parameters. Passing the time point during which there are causes causing the deviation of production and economic processes can make useless results of effective diagnostics, as in the changed economic situation, other causative links imply other control actions, much more.

Ключові слова: ефективна економічна діагностика, задача, особливість

Ключевые слова: качество и эффективная экономическая диагностика

Keywords: effective economic diagnostics, goal, peculiarity, the task, function

ВСТУП

Ефективна економічна діагностика має певне місце та межі не тільки у системі ефективного управління виробництвом, а й у системі інтегрованої економічної діагностики. У той же час вона виступає органічною складовою частиною системи інтегрованої економічної діагностики. Їй притаманні усі істотні загальнотеоретичні характеристики цілісної економічної діагностики.

Інтегрована економічна діагностика – це перш за все фундаментальне, повне дослідження усіх без винятку сторін і показників діяльності різних ланок виробництва. У інтегрованій економічній діагностиці принцип повноти та всебічності обов'язково повинен поєднуватися із розглядом досліджуваних сторін діяльності, явищ і фактів на різних рівнях ієрархії управління виробництвом у їх взаємному зв'язку та взаємної обумовленості. Цілісне дослідження науково-практичних праць [1-11], наявний прогресивний досвід показують, навіть велика група показників виробничо-господарської діяльності, які розглядаються поза їх глибинних зв'язків, не може надати повного уявлення про дійсну ефективність виробництва і якості роботи тощо.

МЕТА РОБОТИ полягає у формулюванні якостей ефективної (дієвої) економічної діагностики.

МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Теоретико-методологічною основою даної наукової публікації виступає діалектичний метод та основні положення теорії системи ефективного економічного управління і підсистеми ефективної економічної діагностики. У процесі дослідження використовувалися наступні методи: *абстрактно-логічний* (для теоретичного узагальнення та формулювання висновків); *монографічний* (при дослідженні теоретичних методик системи ефективного економічного управління, функції ефективної економічної діагностики) тощо.

РЕЗУЛЬТАТИ

Перетворення діагностики у інтегровану може бути досягнуто тільки у тому випадку, якщо ця діагностика буде спрямована на дослідження впливу на процес виробництва усієї сукупності економічних, технічних, соціальних та інших чинників (факторів),

тобто якщо ця діагностика буде багатофакторною. Інтегрованість передбачає вивчення впливу на виробничо-господарську діяльність кожного окремого чинника (фактора) у тісному взаємозв'язку із впливом інших, передбачає сувору послідовність дослідження впливу факторів шляхом переходу від загального до часткового із подальшим сходженням у підрахунок резервів від часткового до загального. При цьому підрахунок резервів здійснюється не локально за окремими рівнями управління і сторонами діяльності простим арифметичним складанням, а у комплексі із урахуванням існуючої взаємозумовленості тощо.

І нарешті, інтегрована економічна діагностика вимагає безперервного у часі вивчення процесів виробничо-господарської діяльності, яке означає, що діагностика повинна бути перспективною, ретроспективною та оперативною. Інтегрованість ефективної діагностики дозволяє при повсякденному дослідженні виробничо-господарської діяльності досить глибоко і всебічно оцінити зміни, які відбуваються у виробничо-господарських процесах, та віднайти оптимальний варіант економічно ефективних управлінських рішень.

Разом із тим найкращий підхід до організації економіко-аналітичної роботи у об'єднаннях і на підприємствах вимагає врахування низки специфічних рис та особливостей ефективної діагностики, які відрізняють її від інших видів діагностики (перспективної, ретроспективної, порівняльної, функціонально-вартісної, проблемно-орієнтованої). Специфіка ефективної економічної діагностики як самостійного виду впливає із особливостей її предмету й методу. Предметом ефективної економічної діагностики у загальному випадку є причинно-наслідкові зв'язки і взаємодії, які визначають результати короткострокових економічних процесів сучасного прогресивного виробництва у даній системі ефективного управління й зміна цих результатів щодо планових, нормативних або інших параметрів функціонування керованого об'єкта. При цьому предмет ефективної діагностики включає у кінцевому рахунку причини, які визначають результати економічних процесів і зміну цих результатів. У практичних умовах об'єктами ефективної економічної діагностики (комплексного аналізу та оцін-

ки) повинні бути не усі відхилення від завданих параметрів виробництва, а ті, не усунення яких може призвести до зриву у досягненні цілей, поставлених перед тією чи іншою ланкою процесу виробництва тощо.

Метод ефективної економічної діагностики щільно пов'язаний із її метою та предметом. Він являє комплекс теоретико-методологічних засобів і прийомів, які забезпечують своєчасне виявлення на певному рівні управління сучасним прогресивним виробництвом відхилень виробничих процесів від завданих параметрів, дослідження причинно-наслідкових зв'язків виявлених відхилень із метою отримання кількісної та якісної оцінки змін, які відбулися. Особливістю методу функції ефективної економічної діагностики виступає використання таких засобів й прийомів, які забезпечували б необхідну швидкість отримання результатних аналітичних показників тощо.

Ефективність економічної діагностики – це насамперед проведення її у рамках певного управлінського циклу, тобто часового «кроку», завданого системою ефективного управління. Фактор часу – один із найважливіших факторів, які визначають багато специфічних рис ефективної діагностики, зокрема, такі як вимоги до допустимої повноти початкової інформації, достатньої точності результатної інформації, необхідності використання сучасних технічних засобів обробки інформації тощо. Із точки зору ефективного управління більш важливо мати своєчасну аналітичну інформацію про тенденції розвитку виробничих процесів, аніж абсолютно точні дані, одержувані за межею часового «кроку» ефективного менеджменту.

До теперішнього часу ще не вироблено однозначного визначення часового інтервалу проведення функції ефективної економічної діагностики. Однак, більшість фахівців у сферу ефективної економічної діагностики включають таку, яка здійснюється всередині місяця за зміну, добу, п'ятиденку, декаду і наростаючим підсумком із початку місяця. Як правило, думки фахівців розходяться у визначенні максимальної тривалості часового інтервалу, за який може бути проведена ефективна економічна діагностика тощо.

ВИСНОВКИ

На нашу думку, специфіка цілей ефективної економічної діагностики у різних ланках сучасного прогресивного виробництва виключає можливість однозначного вирішення питання про максимальну тривалість часового інтервалу, за який повинна проводитися ефективна діагностика. У кожному конкретному випадку її рішення буде визначатися особливостями керованих виробничо-господарських процесів, їх динамічністю; «ціною» наслідків, які викликаються короткостроковими змінами у виробничо-господарських процесах; продуктивністю керованої системи, її здатністю до своєчасної обробки такої, яка оперативно виникає інформації. Ефективна економічна діагностика буде дієвою, якщо вона буде здійснюватися по ходу виробничих процесів, тобто у реальному масштабі часу, та після здійснення виробничих процесів, але у гранично допустимих інтервалах часу, за межами яких вже не може бути досягнуто ефективного регулювання об'єктів управління (контролю).

Основна вимога до ефективної діагностики – забезпечення своєчасної реакції керованої системи на відхилення керованих процесів від завданих параметрів. Пропуск моменту часу, протягом якого діють причини, які породили відхилення виробничо-господарських процесів, може зробити марними результати ефективної діагностики, оскільки у змінній господарській ситуації інші причинно-наслідкові зв'язки припускають й інші регулюючі дії.

Список використаних джерел

1. Ансофф І. Новая корпоративная стратегия. Санкт-Петербург. 1999. 416 с.
2. Ашхотов А.М. Системные организационно-экономические инструменты эффективного развития промышленности в региональном социально-экономическом пространстве: дис. ... доктора экономических наук: 08.00.05. Москва, 2013. 387 с.
3. Виноградова М.В. Стратегическое управление развитием регионального туристского комплекса: дис. ... доктора экономических наук: 08.00.05. Москва, 2013. 389 с.
4. Кетько Н.В. Система поддержки принятия решений в процессах управления мотивацией труда наемных работников: дис. ... доктора экономических наук: 08.00.13. Волгоград, 2013. 338 с.
5. Михайлушкин П.В. Развитие свеклосахарного производства и рынка сахара: теория и практика: дис. ... доктора экономических наук: 08.00.05. Краснодар, 2013. 474 с.
6. David P. The Dynamo and Computer: an Historical Perspective on the modern Productivity Paradox // *American Economic Review. Paper and Proceeding*. 1990. № 2. Vol. 80. pp. 355-361.
7. Forgue B. Nouvelles approches de la gestion des crises // *Rev française de gestion*. 1996. № 108. pp. 72-73.
8. Tkachenko S.A., Potyshniak O.M. Criterion for the creation of reference materials for the organization of effective (efficient) economic diagnostics // *Новината за напреднала наука* – 2018. 2018. Vol. 8. pp. 3-5.
9. Tkachenko S.A., Potyshniak O.M. Features of the function of effective economic diagnostics // *Vedecki pokrok na prelomu tysyachalety* – 2018. 2018. Vol. 7. pp. 83-85.
10. Tkachenko S.A., Potyshniak O.M. Methodological basis of effective economic diagnostics // *Trends of modern science* – 2018. 2018. Vol. 9. pp. 6-8.
11. Tkachenko S.A., Potyshniak O.M. The role of the methodology of effective economic diagnostics in the functional development of analytical calculations // *Aktualne problemy nowoczesnych nauk* – 2018. 2018. Vol. 6. pp. 48-50.

References

1. Ansoff I. A new corporate strategy. St. Petersburg. 1999. 416p. (in Russian).
2. Ashkhotov A.M. Systematic organizational and economic tools for the effective development of industry in the regional socio-economic space: dis. ... Doctor of Economic Sciences: 08.00.05. Moscow, 2013. 387 p. (in Russian)
3. Vinogradova M.V. Strategic management of the development of the regional tourist complex: dis. ... Doctor of Economic Sciences: 08.00.05. Moscow, 2013. 389 p. (in Russian)
4. Ket'ko N.V. The system of decision support in the processes of motivation management of wage workers: dis. ... Doctor of Economic Sciences: 08.00.13. Volgograd, 2013. 338 p. (in Russian).
5. Mikhailushkin P.V. Development of sugar beet production and sugar market: theory and practice: dis. ... Doctor of Economic Sciences: 08.00.05. Krasnodar, 2013. 474 p. (in Russian).
6. David P. The Dynamo and Computer: an Historical

Perspective on the modern Productivity Paradox // American Economic Review. Paper and Proceeding. 1990. № 2. Vol. 80. pp. 355-361.

7. Forgue B. *Nouvelles approches de la gestion des crises // Rev française de gestion. 1996. № 108. pp. 72-73.*

8. Tkachenko S.A., Potyshniak O.M. *Criterion for the creation of reference materials for the organization of effective (efficient) economic diagnostics // Новината за напреднали наука – 2018. 2018. Vol. 8. pp. 3-5.*

9. Tkachenko S.A., Potyshniak O.M. *Features of the*

function of effective economic diagnostics // Vedecki pokrok na prelomu tysyachalety – 2018. 2018. Vol. 7. pp. 83-85.

10. Tkachenko S.A., Potyshniak O.M. *Methodological basis of effective economic diagnostics // Trends of modern science - 2018. 2018. Vol. 9. pp. 6-8.*

11. Tkachenko S.A., Potyshniak O.M. *The role of the methodology of effective economic diagnostics in the functional development of analytical calculations // Aktualne problemy nowoczesnych nauk - 2018. 2018. Vol. 6. pp. 48-50.*